

ESIPUHE

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yrittäjäbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2009 Pk-yrittäjäbarometri perustuu 3850 pk-yrityksen vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista ja yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä. Barometrin kyky ennakoita talouden suhdannekäänteitä on ollut varsin hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän 12 kuukauden aikana sekä yleistä elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitustilannetta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä.

Yritysten maksuvalmius ja luottomarkkinoiden toimivuus ovat ajankohtaisia, kriittisiä kysymyksiä. Samaan aikaan haetaan merkkejä talouden tilan kohenemisestä. Entä kuinka pk-yritykset pystyvät sopeuttamaan toimintaansa nykyisissä talouskriisin oloissa? Näihin kysymyksiin haetaan vastausta tässä barometrissa.

Helsingissä 2.9.2009

*Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät*

*Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj*

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Keski-Pohjanmaan ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi	16
8 Elinkeinoilmasto	17
9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	19
10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	20
11 Yrittäjyysilmapiiri	21
12 Pk-yritysten rahoitus.....	22
13 Maksuvaikkeudet ja -järjestelyt.....	26

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Koko maan pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana oman yrityksen kannalta. Keski-Pohjanmaalla puolestaan odotetaan suhdanteiden hieman parantuvan. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Kevään 2009 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Keski-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät nousseet.

Koko maan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisemmat kevääseen 2009 verrattuna. Sen sijaan Keski-Pohjanmaalla useat tekijät ovat heikentyneet edellismittaukseen verrattuna. Keski-Pohjanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat kuitenkin edelleen koko maata parempia kaikissa osatekijöissä.

Koko maassa ja Keski-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat alueella matalammalla tasolla kuin keväällä 2009. Koko maassa henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat puolestaan paremmat kuin edellisessä kyselyssä.

Koko maan pk-yrityksistä 35 prosenttia ja alueella 19 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

Kehittämisen esteet. Keski-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen yleiseen suhdanteeseen / maailmatilanteeseen sekä resursseihin liittyvät tekijät. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Keski-Pohjanmaan ja koko maan pk-yrityksistä.

Työllistämisen esteet. Keski-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 56 prosentilla Keski-Pohjanmaan ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Koko maan pk-yrityksistä hieman vajaa kolmasosa oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Alueella ulkopuolista rahoitusta oli ottanut 28 prosenttia pk-yrityksistä. Koko maassa toimivista pk-yrityksistä noin joka neljäs aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Alueella rahoitusta aikoo ottaa viidesosa. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 29 prosenttia.

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella lähes sama määrä kuin koko maassa (36 %) pk-yrityksestä kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Vajaa viidesosa koko maan ja vajaa kolmasosa alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoitusmarkkinoiden muutokset / ongelmat eivät ole heijastuneet lainkaan rahoitusehtoihin.

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle.

Maksuvaikeudet ja -järjestelyt. Hieman vajaa viidesosa koko maan ja 14 prosenttia alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Yli puolet koko maan ja noin neljä kymmenestä alueen pk-yrityksestä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Asiakkailta / kumppaneilla on ollut hieman harvemmin maksuvaikeuksia Keski-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

Kymmenesosa koko maan ja hieman vajaa kymmenesosa (8 %) alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaaajajoukko on 3850 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä kesä-heinäkuussa 2009. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat alueen haastatelluista yrityksistä. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkimuspäällikkö Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % \Rightarrow saldoluku = + 30 %

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

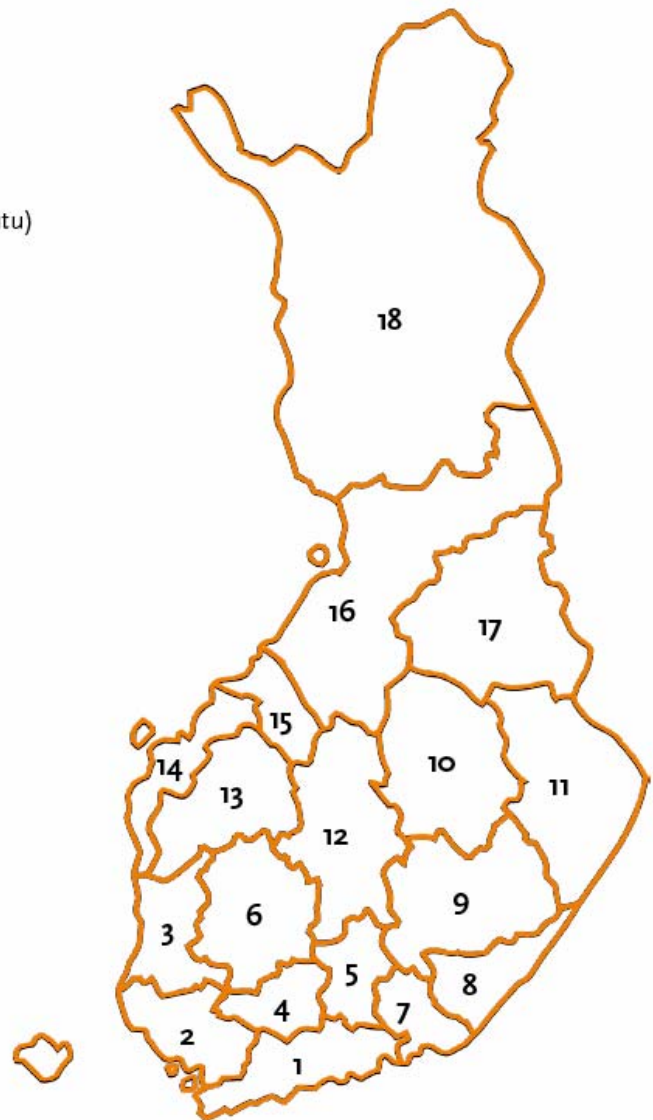
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 2/2009 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	KESKI-POHJANMAA	121	3
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	29	24
	Rakentaminen (TOL: F)	16	13
	Kauppa (TOL: G)	23	19
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	53	44
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	64	53
	5 - 9 henkilöä	31	26
	10 - 19 henkilöä	13	11
	20 - 49 henkilöä	10	8
	50+ henkilöä	3	3
LIIKEVAIHTO VUONNA 2008	Alle 0,20 milj. euroa	24	20
	0,20 - 0,49 milj. euroa	20	17
	0,50 - 1,49 milj. euroa	21	17
	1,50+ milj. euroa	32	26
	Ei vastausta	24	20
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	6	5
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	37	31
	Pyrkii säilyttämään asemansa	58	49
	Ei kasvutavoitetta	16	13
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	2	2
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	83	71
	Kyllä, vie itse suoraan	18	15
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	23	20
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	108	90
	1998 - 2002	1	1
	2003	11	9
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	89	74
	Palkattu toimitusjohtaja	16	13
	Muut	15	13

Pk-yrittäjäbarometrin aluejako

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

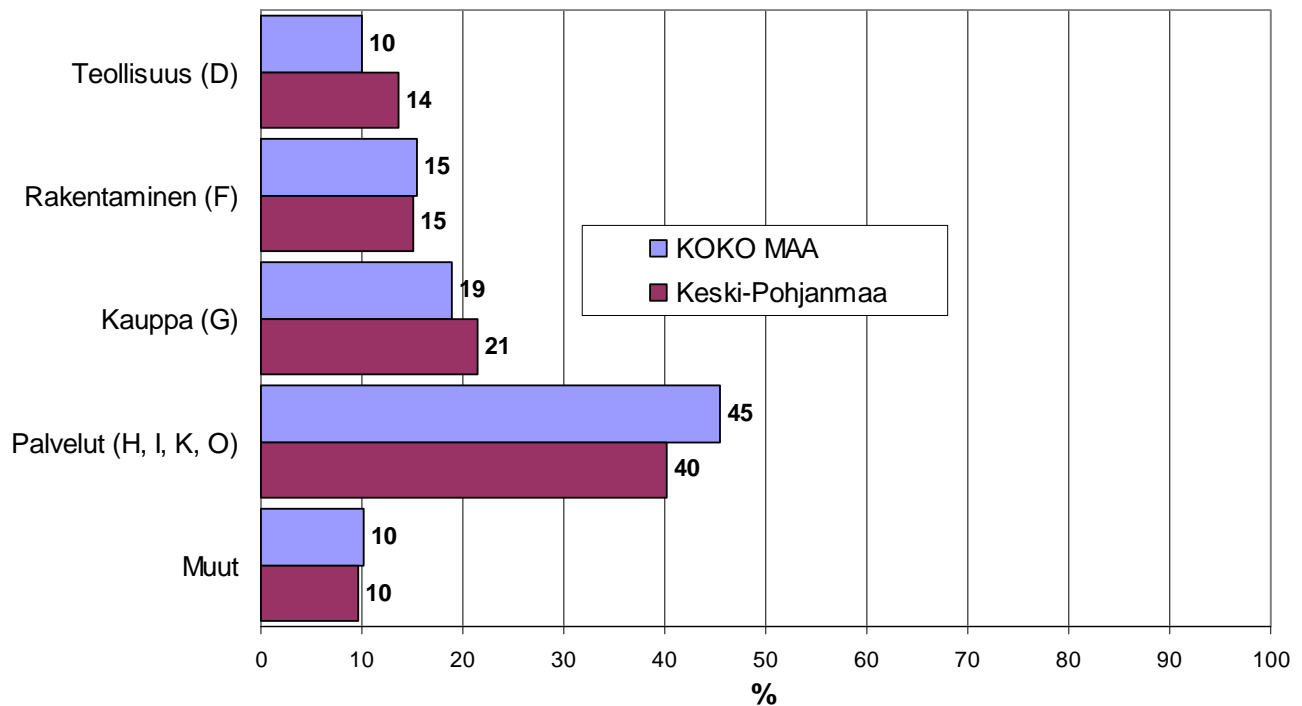

Tutkimustulokset

1 Keski-Pohjanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli 252 658 yritystä vuonna 2007.¹ Näistä yrityksistä noin 3142 toimi Keski-Pohjanmaalla. Keski-Pohjanmaalla on teollisuuden alojen yrityksiä suhteellisesti jonkin verran enemmän ja palvelualan yrityksiä vähemmän suhteellisesti kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Keski-Pohjanmaan maakunnassa työskenteli vuonna 2008 noin 33 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,4 % ja Keski-Pohjanmaalla 6,0 %.

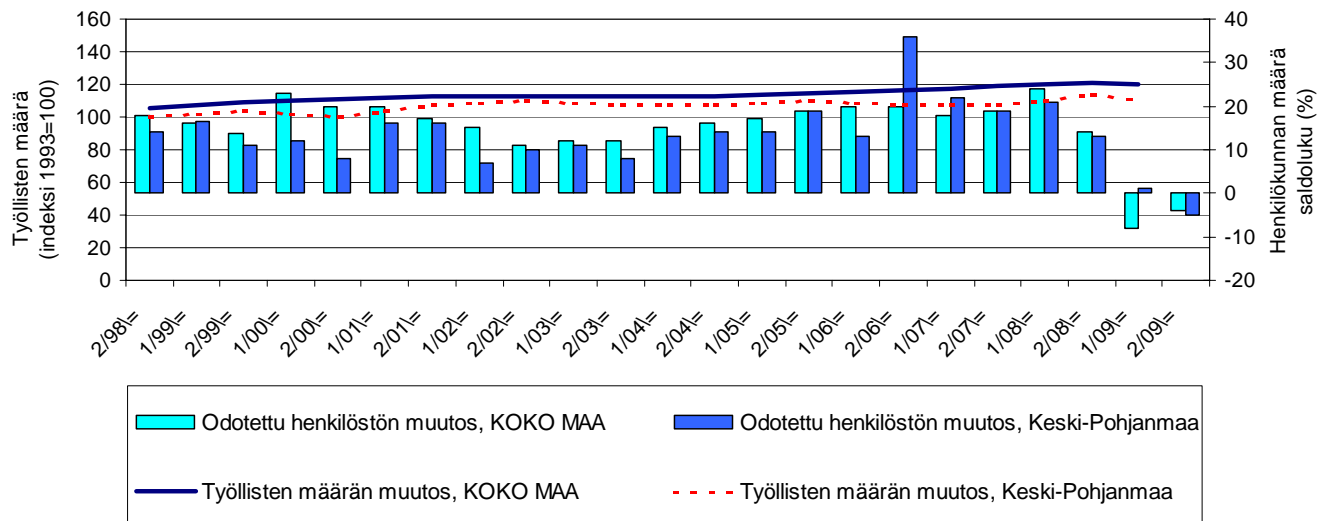
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	13	71	17	-4
Keski-Pohjanmaa	6	83	11	-5

Koko maassa ja Keski-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat työllisyyden heikenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella nyt heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Keski-Pohjanmaalla matalammalla tasolla kuin keväällä 2009 (saldoluku tuolloin +1 %). Koko maassa henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2009 henkilökunnan määrän saldoluku oli -8 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Keski-Pohjanmaan työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

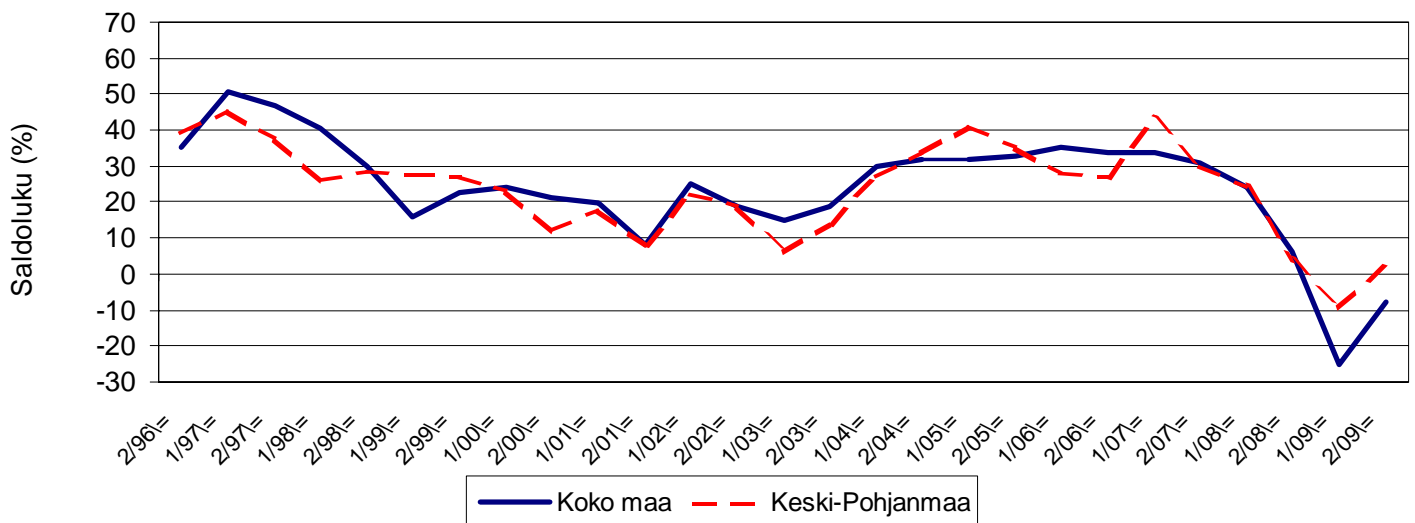
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	19	55	26	-8
Keski-Pohjanmaa	22	60	18	3

Koko maan pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana oman yrityksen kannalta. Keski-Pohjanmaalla puolestaan odotetaan suhdanteiden hieman parantuvan. Keski-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 22 prosenttia ennakoivat suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 18 prosenttia yrityksistä ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/96 lähtien. Kevään 2009 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Keski-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät nousseet. Keski-Pohjanmaalla kehitystä on tapahtunut koko maata vähemmän.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

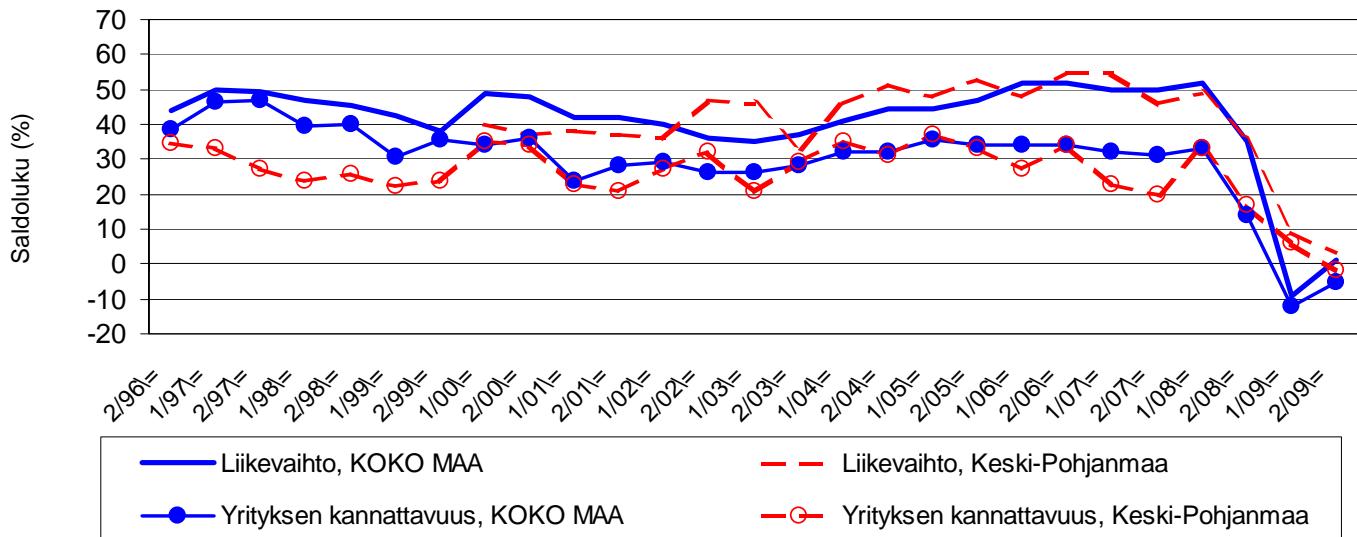
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	29	13	11	10	26	23	21	17
Yhtä suuri	44	59	74	74	59	48	62	66
Pienempi	28	28	15	16	15	29	17	17
Saldoluku (%)	1	-15	-5	-6	12	-5	4	0
Keski-Pohjanmaa								
Suurempi	26	16	7	5	18	20	15	15
Yhtä suuri	51	69	84	86	71	58	75	71
Pienempi	23	15	10	9	11	22	10	14
Saldoluku (%)	3	1	-3	-4	7	-2	5	1

Koko maan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisemmat kevääseen 2009 verrattuna. Sen sijaan Keski-Pohjanmaalla useat tekijät ovat heikentyneet edellismittaukseen verrattuna. Keski-Pohjanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat koko maata edelleen parempia kaikissa osatekijöissä.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/96 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat koko maassa nousseet kevään 2009 kyselyyn verrattuna. Sen sijaan alueella liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymät ovat laskeneet.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

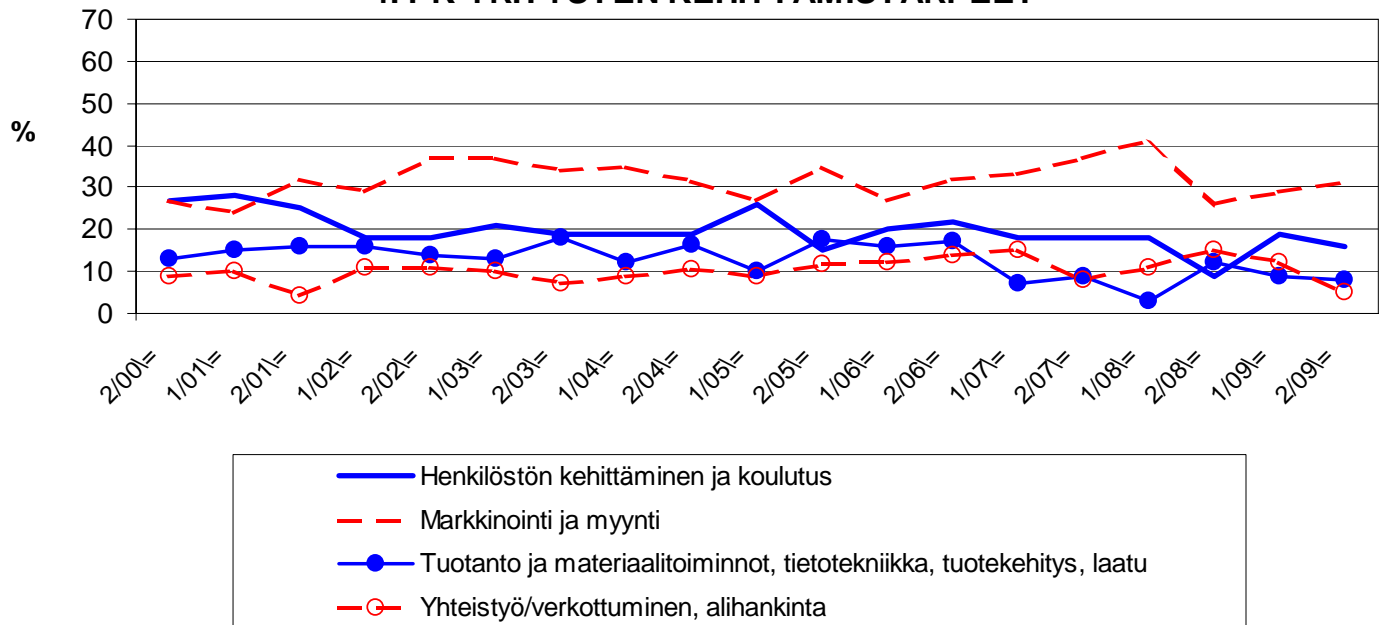
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Keski- Pohjanmaa %
Johtaminen	4	2
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	15	16
Markkinointi ja myynti	32	31
Vienti ja kansainvälistyminen	3	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	5
Tuotanto ja materiaalityö, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	8
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	12	5
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	2	1
Ei kehittämistarvetta	16	29

Koko maan ja Keski-Pohjanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeista nousee esille markkinointi ja myynti sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus. Tarpeet noudattelevat alueella koko maan kehittämistarpeiden kanssa pääosin samaa linjaa.

Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman lisääntyneet Keski-Pohjanmaan alueen pk-yrityksissä. Henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen, yhteistyöhön / verkottumiseen ja alihankintaan sekä tuotantoon ja materiaalityöihin liittyvät kehittämistarpeet ovat hieman vähentyneet kevästä 2009.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Keski-Pohjanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	3	3
byrokratia	1,0	1,7
työlainsäädäntö	0,6	0,0
työehtosopimukset	0,4	0,0
muu sääntely	0,7	1,7
KUSTANNUSTASO	7	3
verotus	1,0	0,8
palkkataso	2,0	0,8
työn sivukulut	2,8	0,8
muut tuotantokustannukset	1,4	0,8
KILPAILUTILANNE	12	8
kireä kilpailutilanne	8,1	3,3
markkinoiden liiallinen keskittyminen	0,8	1,7
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,5	0,0
markkinoita vääristävät tuet	0,2	0,0
harmaa talous, konkurssit jne.	0,6	0,0
kysynnän riittämättömyys	1,7	1,7
RAHOITUS	7	7
rahoituksen saatavuus	2,7	2,5
rahoituksen hinta	1,0	0,8
vakuuksien puute	3,2	3,3
RESURSSITEKIJÄT	16	9
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	8,7	3,3
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	0,6	0,0
toimitilat	1,4	0,0
koneet ja laitteet	0,6	0,8
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	3,6	5,0
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	37	53
MUUT TEKIJÄT	6	6
EI OSAA SANOA	12	11

Keski-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen yleiseen suhdanteeseen / maailmantilanteeseen sekä resurssitekijöihin liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan pienemmäksi kehittämisen esteeksi Keski-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin. Yleinen suhdanne- / maailmantilanne koetaan puolestaan suuremmaksi kehittämisen esteeksi alueella kuin koko maassa keskimäärin.

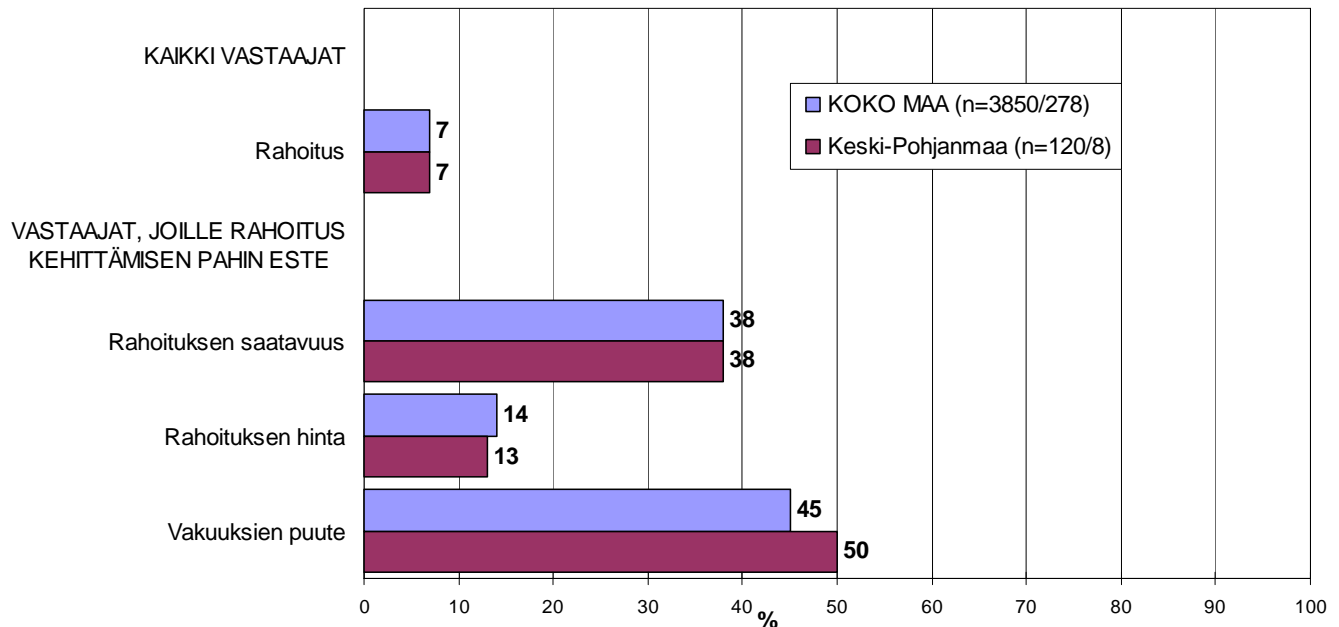
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Keski-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä puolella vastanneista, rahoituksen saatavuus 38 prosentilla ja rahoituksen hinta 13 prosentilla.

Keski-Pohjanmaalla sekä kaikki että kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan hieman pienempänä kehittämisen esteenä verrattuna kevään 2009 tilanteeseen.

Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta nyt hieman pienempänä esteenä verrattuna kevään 2009 tilanteeseen. Kasvuhakuiset pk-yritykset kokevat rahoituksen samansuuruisiksi kehittämisen esteeksi kuin keväällä 2009.

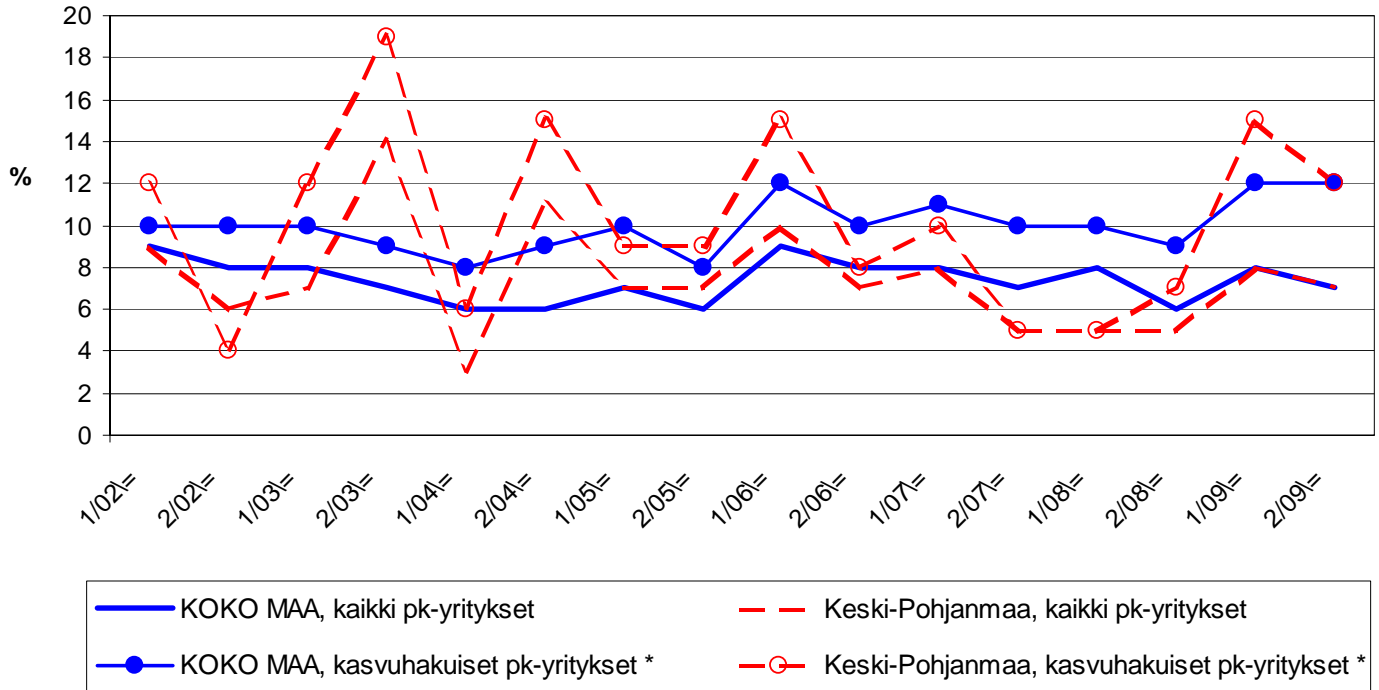
5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

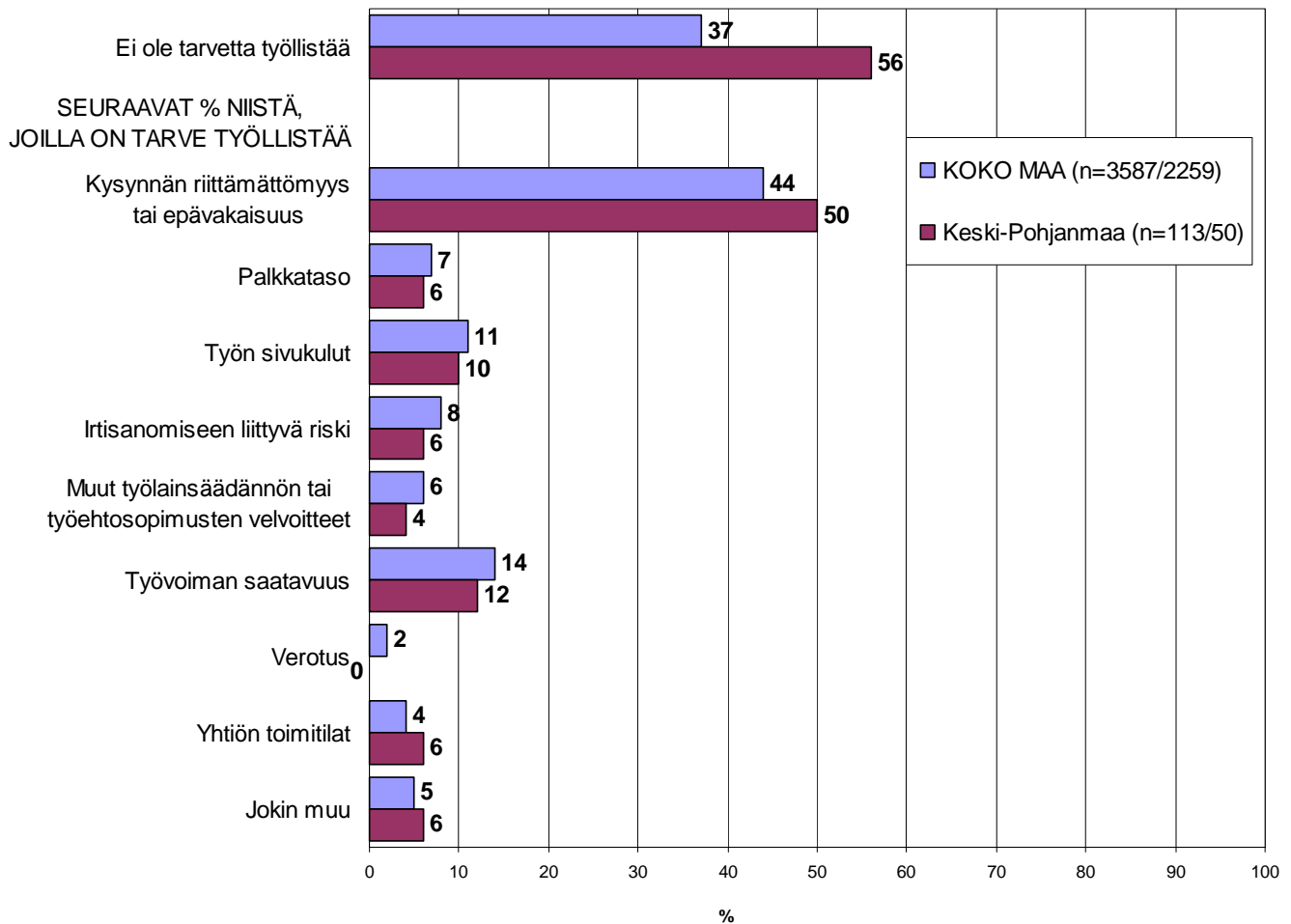
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Keski-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, jota puolet niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Myös työvoiman saatavuus nousee esteeksi ja on työllistämisen este 12 prosentille niistä yrityksistä, joilla on alueella tarve työllistää. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla.

56 prosentilla Keski-Pohjanmaan ja 37 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

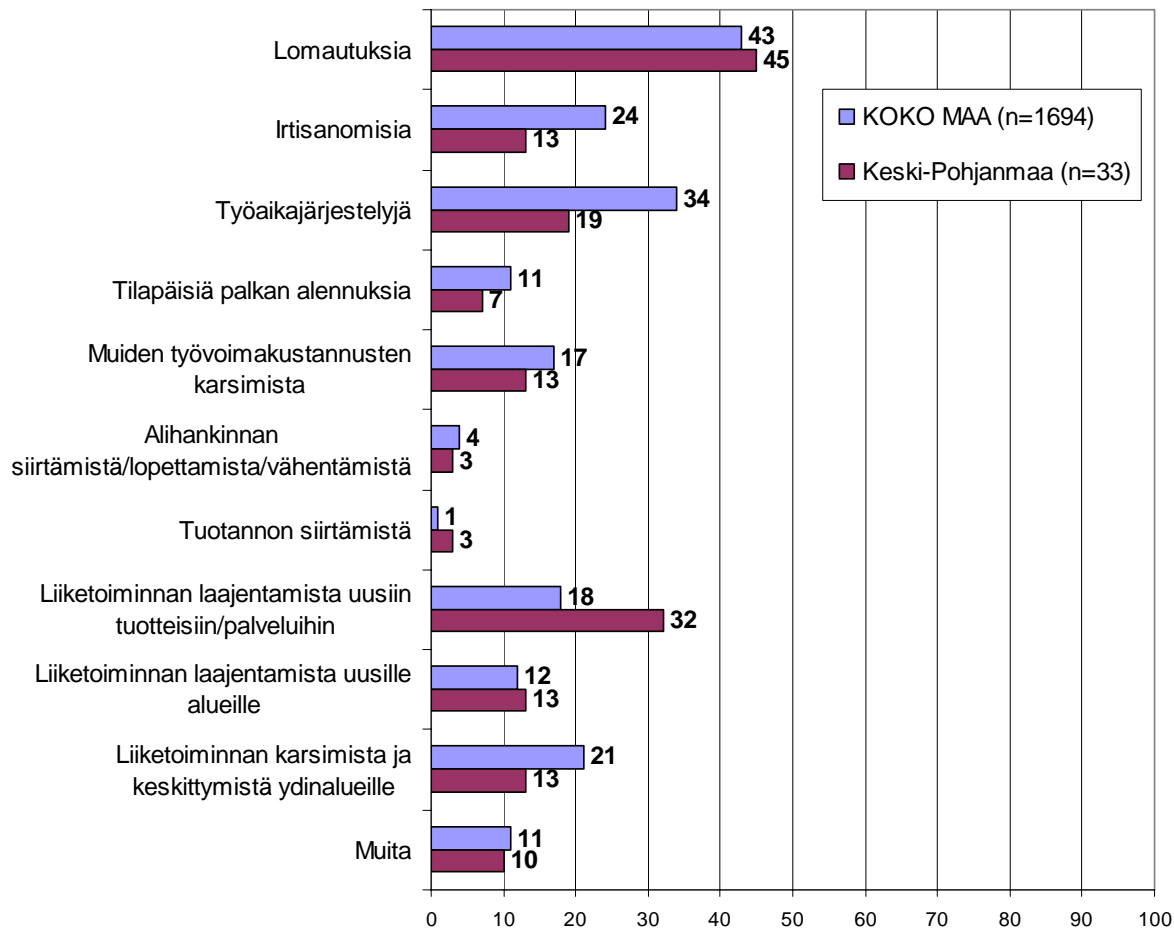
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi

Koko maan pk-yrityksistä 35 prosenttia ja alueella 19 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi noin kymmenesosa koko maan (12%) ja alueen (10 %) pk-yrityksistä suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

45 prosenttia alueen toimintaa sopeuttaneista / sopeuttamista suunnittelevista pk-yrityksistä on tehnyt / aikoo tehdä lomautuksia. Toiseksi eniten alueella on tehty / suunnitellaan tehtäväksi liiketoiminnan laajentamista uusiin tuotteisiin / palveluihin (32 %). Koko maan pk-yrityksissä kaksi eniten toteutettua / suunnitteilla olevaa sopeuttamistointa ovat lomautukset (43 %) sekä työaikajärjestelyt (34 %). Irtisanomisia on tehnyt / suunnittelee tekevänsä puolestaan 24 prosenttia koko maan ja 13 prosenttia alueen vastanneista pk-yrityksistä.

7. MITÄ SOPEUTTAMISTOIMIA ON TEHTY/SUUNNITTEILLA

n=on jo sopeuttanut, suunnittelee sopeuttamista

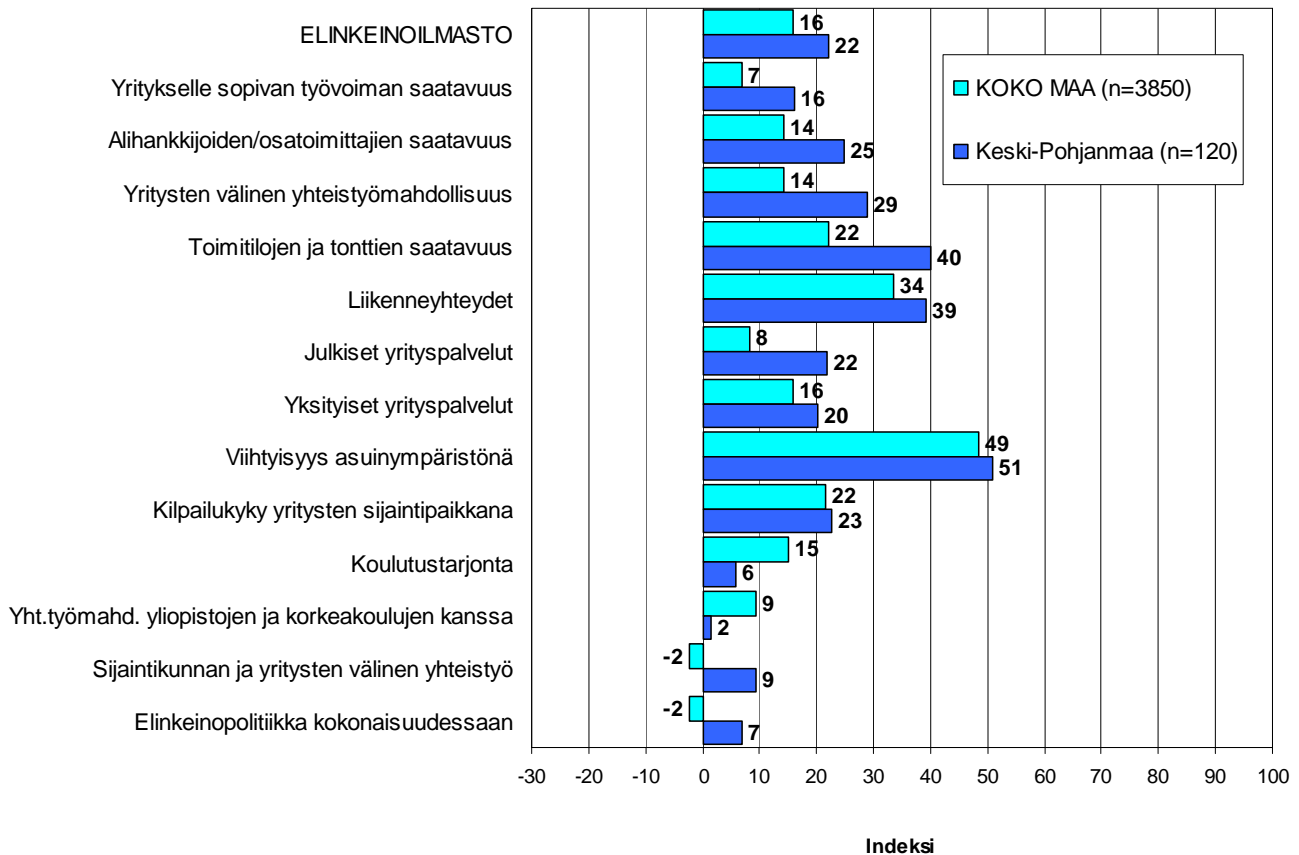
8 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Keski-Pohjanmaalla edelleen tyytyväisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Keski-Pohjanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä ja tonttien ja toimitilojen saatavuuteen. Tyytymättömiä alueella ollaan nyt koulutustarjontaan sekä yritysten yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Keski-Pohjanmaalla pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä useimpiin elinkeinoilmaston osatekijöihin.

Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Keski-Pohjanmaalla sekä koko maassa noususuunnassa. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

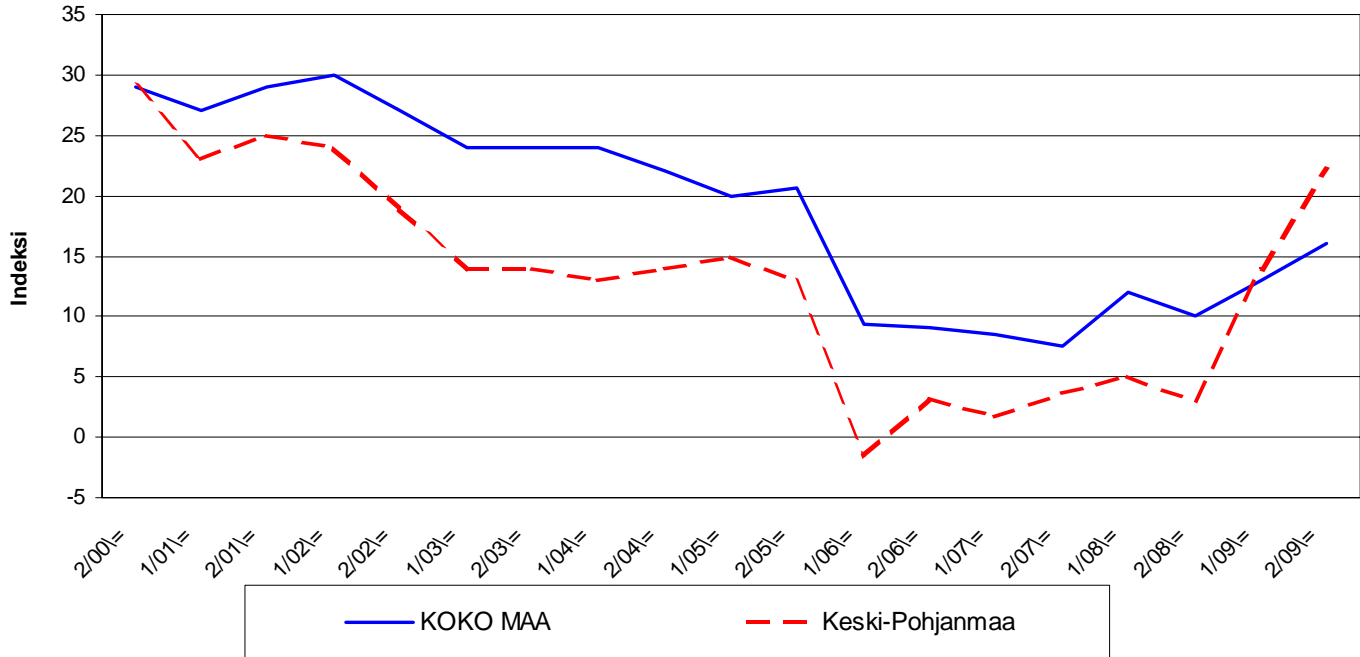
8.1 ELINKEINOILMASTO

n=kaikki vastaajat

8.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

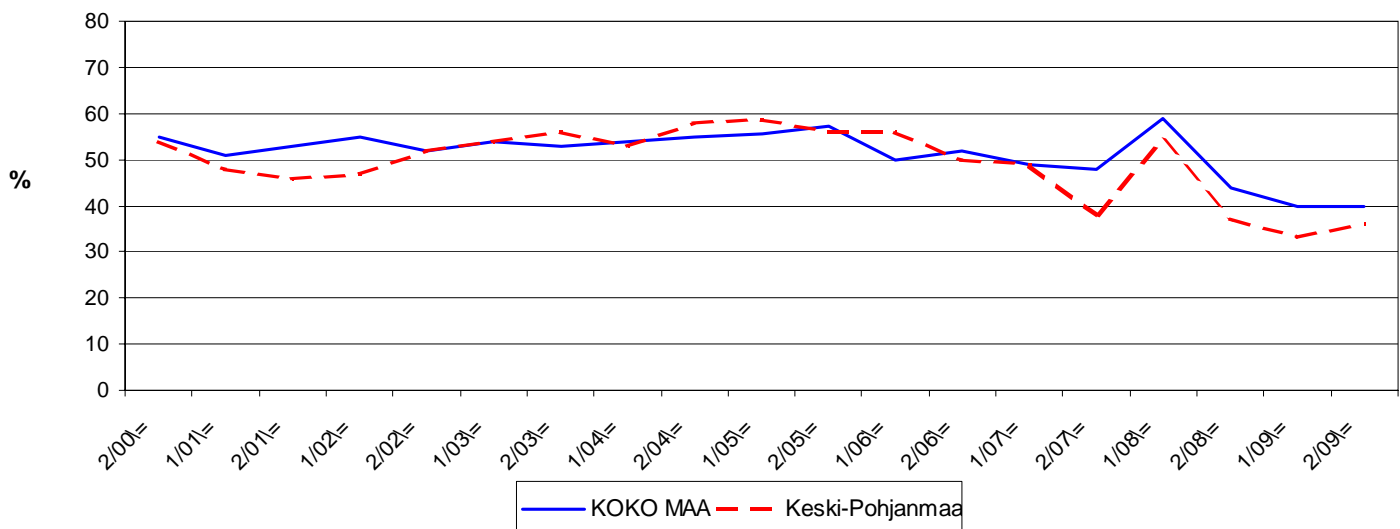
	KOKO MAA	Keski-Pohjanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	4
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	32	31
Pyrimme säilyttämään asemamme	40	49
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	18	14
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	2

Keski-Pohjanmaalla on suhteellisesti edelleen hieman vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoiti kolme prosenttia koko maan ja kaksi prosenttia alueen pk-yrityksistä. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, myynnin ja markkinoinnin lisäämistä sekä yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 40 prosenttia ja Keski-Pohjanmaalla yhteensä 36 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten sekä kokonaisuutena kasvuhakuisten yritysten osuus koko maassa on pysynyt samalla tasolla keväästä 2009. Alueella voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on hieman laskenut edellismittauksesta, kun taas kokonaisuutena kasvuhakuisten yritysten osuus on hieman noussut.

9. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

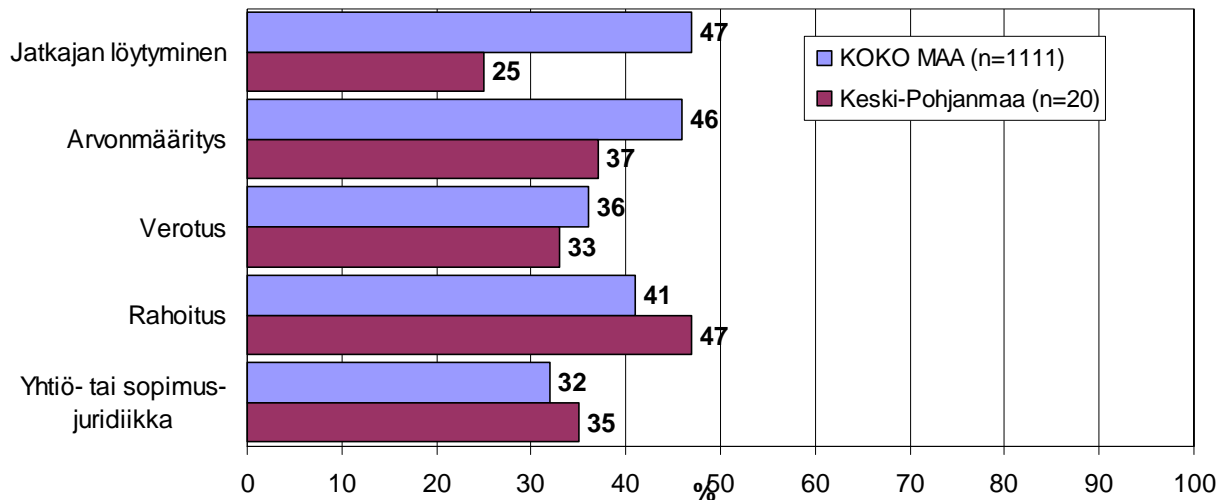
Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Keski- Pohjanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	57	73
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	4
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	18	13
Ei osaa sanoa	14	10

Keski-Pohjanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana vajaassa viidenneksessä pk-yrityksistä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Keski-Pohjanmaan alueella ovat rahoitus sekä arvonmääritys.

10. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVENTAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA

-Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana-
n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

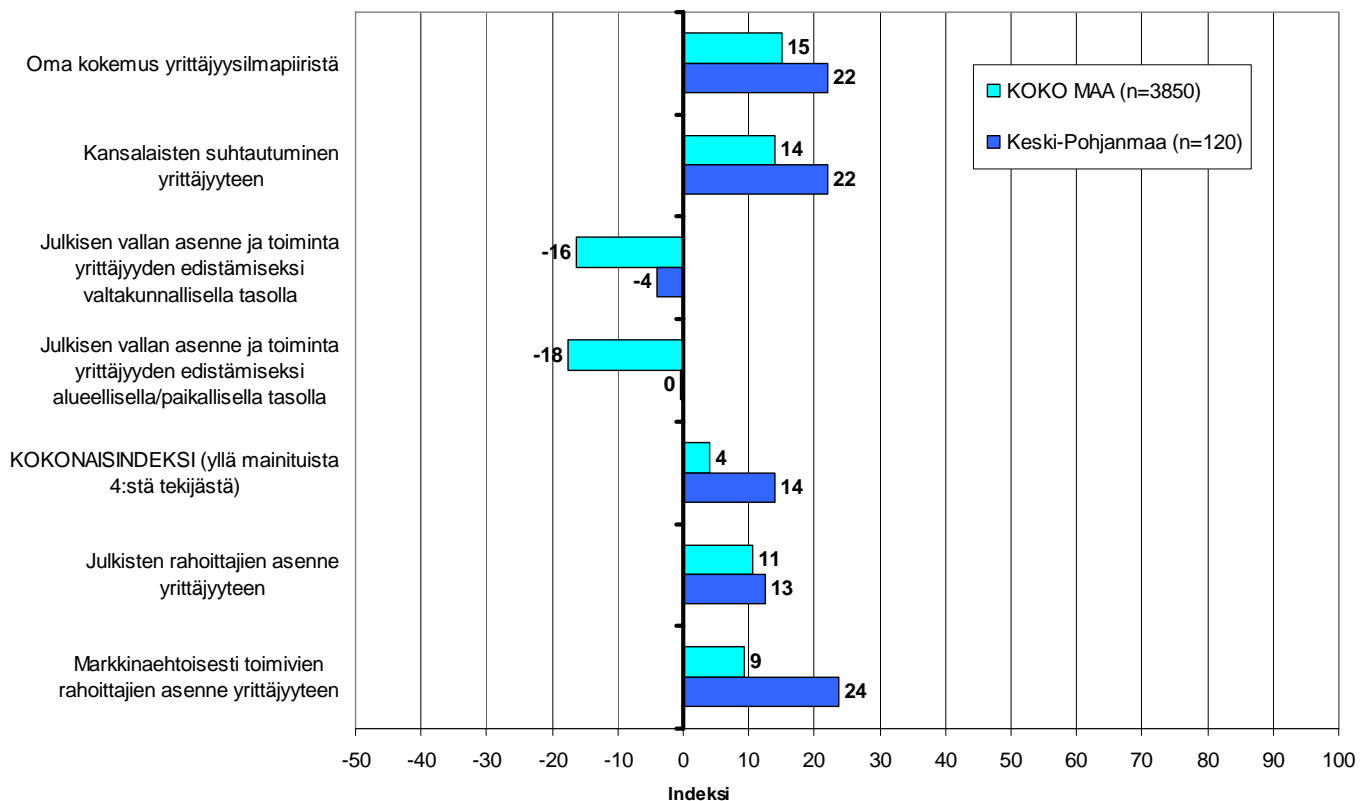
11 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +4, kun taas Keski-Pohjanmaalla se on edelleen parempi, +14. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Keski-Pohjanmaan että koko maan osalta.

Markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien sekä julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Keski-Pohjanmaan alueella paremmiksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisten rahoittajien asenne saa paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna Keski-Pohjanmaalla. Julkisten rahoittajien asenne saa puolestaan paremman arvion koko maassa markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenteeseen verrattuna.

11. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

n=kaikki vastaajat

12 Pk-yritysten rahoitus

Koko maan pk-yrityksistä hieman vajaa kolmasosa (30%) oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Alueella ulkopuolista rahoitusta oli ottanut 28 prosenttia pk-yrityksistä. Koko maan pk-yrityksistä 51 prosenttia oli ottanut lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on hieman pienempi, 46 prosenttia.

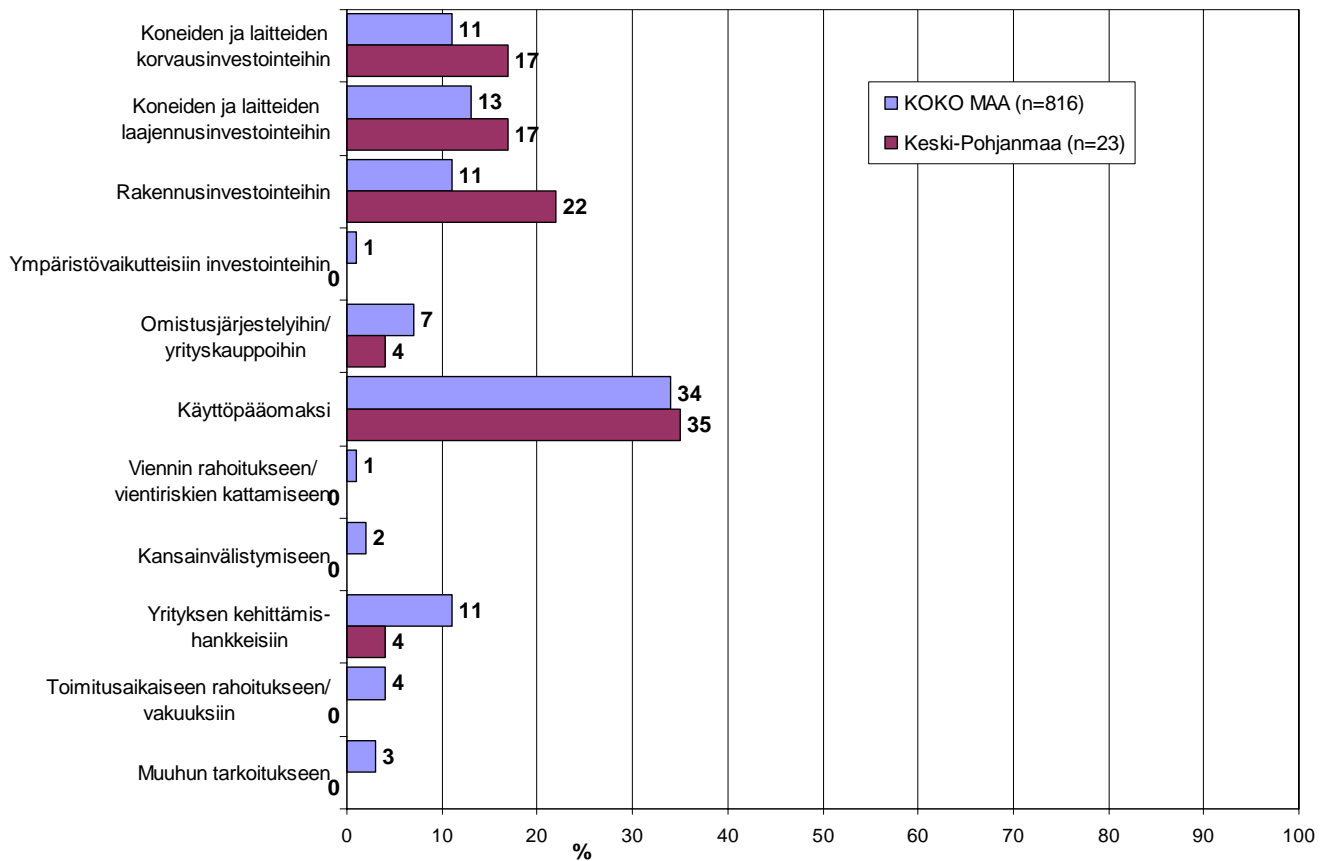
Koko maassa toimivista pk-yrityksistä noin joka neljäs (23%) aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Alueella rahoitusta aikoo ottaa viidesosa. Finnveran suhdannelainaa / -takausta aikoo näistä yrityksistä hakea koko maan osalta 37 prosenttia ja alueella 29 prosenttia. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään alueella rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi sekä rakennusinvestointeihin.

Keski-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (83 %) tai Finnverasta (44 %).

12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

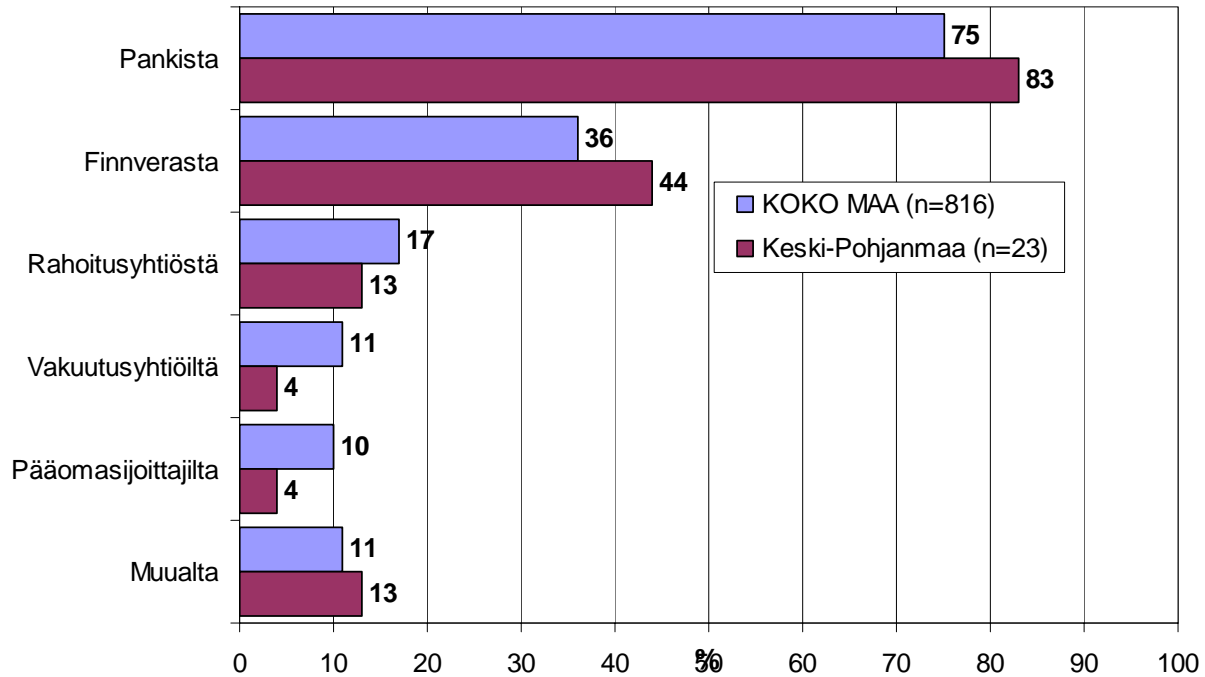
-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-

n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

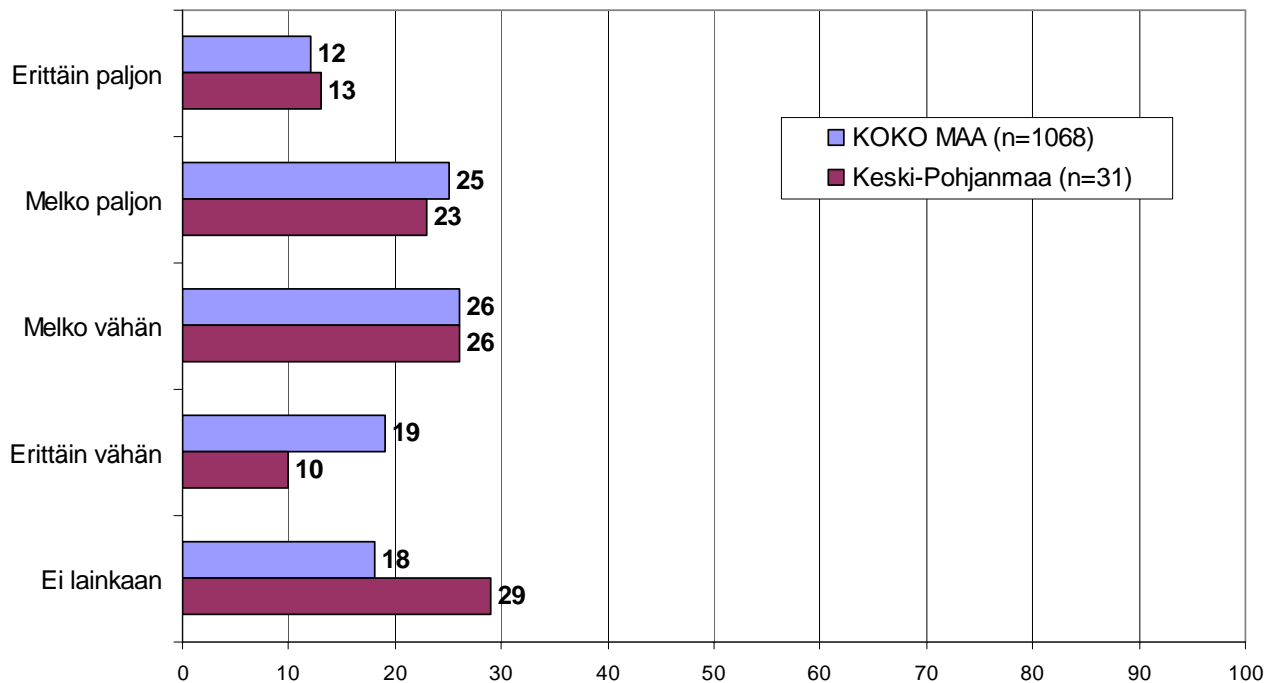

Yhteensä 37 prosenttia rahoitusta ottaneista koko maan pk-yrityksistä kokee, että rahoitusmarkkinat ovat heijastuneet rahoitusehtoihin melko tai erittäin paljon. Alueella lähes sama määrä kuin koko maassa (36 %) pk-yrityksestä kokee rahoitusmarkkinoiden vaikuttaneen ehtoihin melko tai erittäin paljon. Vajaa viidesosa koko maan ja vajaa kolmasosa alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että rahoitusmarkkinoiden muutokset / ongelmat eivät ole heijastuneet lainkaan rahoitusehtoihin.

Alueella koetaan kokonaisuudessaan rahoitusmarkkinoiden muutoksilla / ongelmilla olleen harvemmin vaikutusta rahoitusehtoihin kuin koko maassa keskimäärin.

14. OVATKO RAHOITUSMARKKINOIDEN MUUTOKSET / ONGELMAT HEIJASTUNEET RAHOITUSEHTOIHIN

n=on ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana

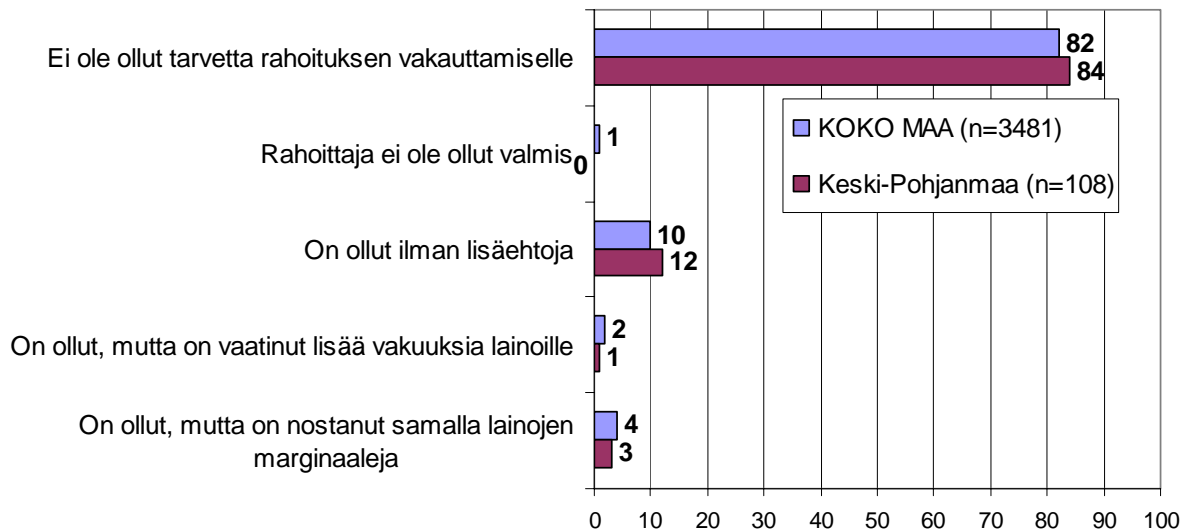

Suurin osa sekä alueen että koko maan pk-yrityksistä ilmoittaa, että yrityksessä ei ole ollut tarvetta rahoituksen vakauttamiselle.

Kymmenesosa koko maan ja hieman yli kymmenesosa alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että päärahoittaja on ollut valmis vakauttamaan rahoitusta ilman lisäehtoja. Ainoastaan pieni osa koko maassa ilmoittaa, että rahoittaja ei ole ollut valmis vakauttamaan rahoitusta. Alueella yksikään pk-yritys ei ilmoita, ettei rahoittaja olisi ollut valmis vakauttamaan rahoitusta.

15. ONKO PÄÄRAHOITTAJA OLLUT VALMIS VAKAUTTAMAAN RAHOITUSTA

n=kaikki vastaajat

13 Maksuvaikeudet ja -järjestelyt

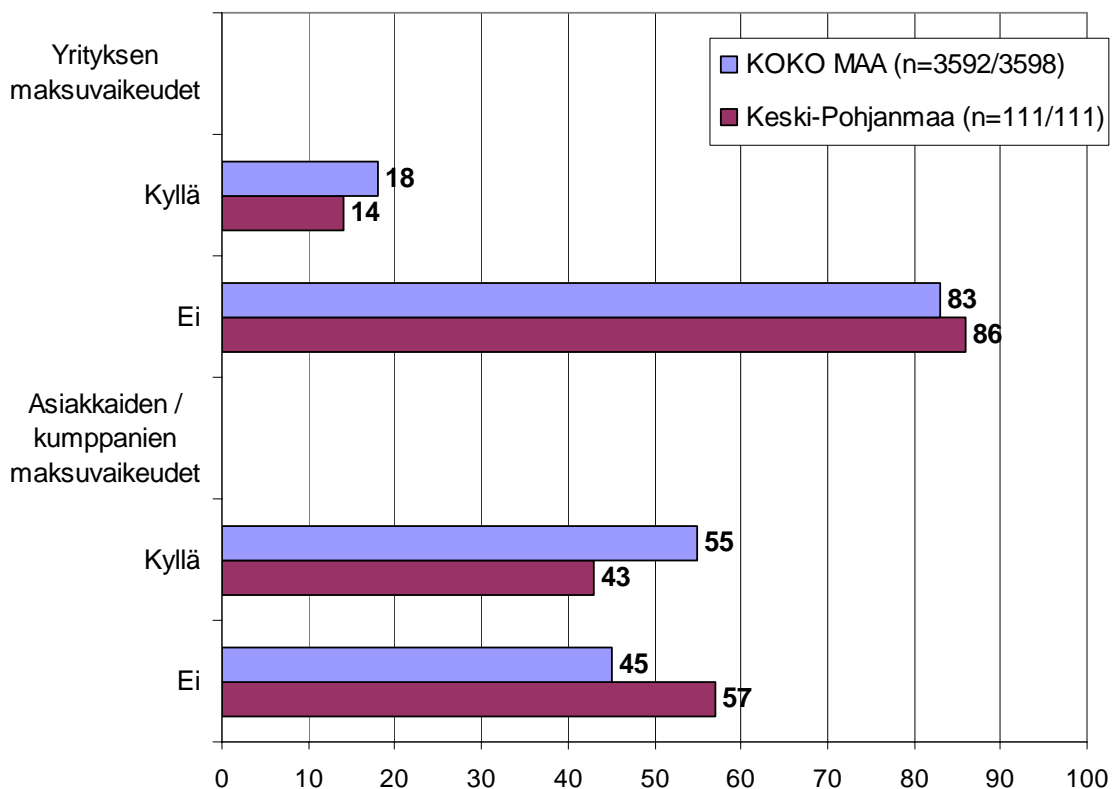
Hieman vajaa viidesosa koko maan ja 14 prosenttia alueen pk-yrityksistä ilmoittaa yrityksellä olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana.

Yli puolet koko maan ja noin neljä kymmenestä alueen pk-yrityksestä lisäksi ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Asiakkailta / kumppaneilla on ollut hieman harvemmin maksuvaikeuksia Keski-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

80 prosenttia koko maan ja 67 prosenttia alueen niistä yrityksistä, jotka ilmoittavat asiakkailta / kumppaneilla olleen maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana ilmoittaa, että asiakkailta / kumppaneilla on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana vuodentakaista enemmän.

16. MAKSUVAIKEUDET YRITYKSELLÄ JA ASIAKKAILLA / KUMPPANEILLA

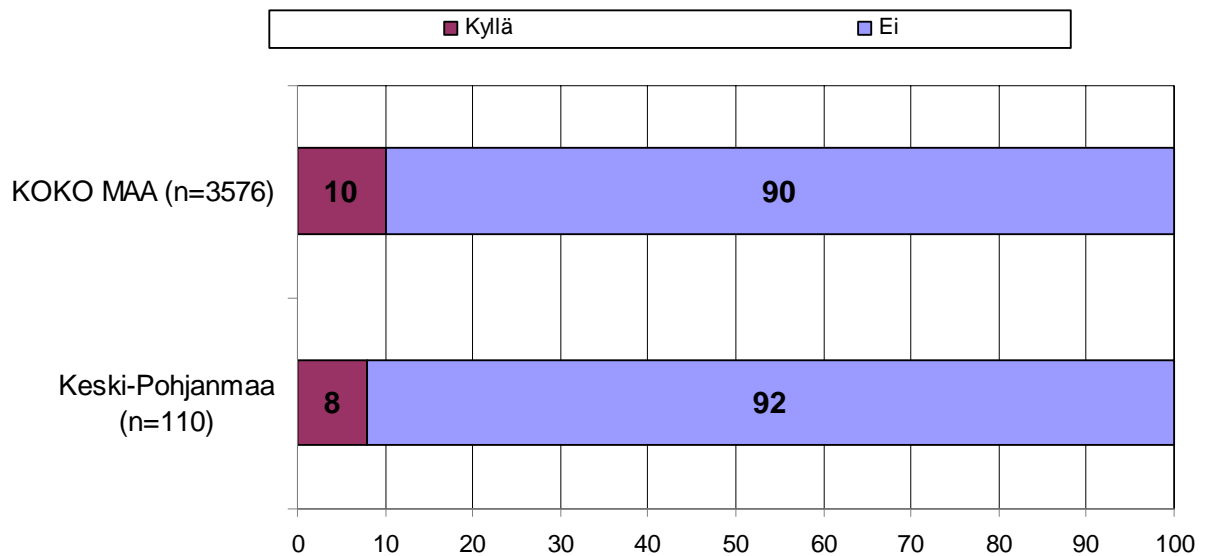
n=kaikki vastaajat

Kymmenesosa koko maan ja hieman vajaa kymmenesosa (8 %) alueen pk-yrityksistä ilmoittaa, että maksujärjestelyihin on ollut tarvetta verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Alueella on siten ollut hieman harvemmin tarvetta maksujärjestelyille verottajan kanssa kuin koko maassa keskimäärin.

17. TARVE MAKSUJÄRJESTELYIHIN VEROTTAJAN KANSSA

n=kaikki vastaajat

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- Etelä-Karjalan Yrittäjät
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0104 701 100, faksi 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
puhelin (06) 420 5000, faksi (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- Etelä-Savon Yrittäjät
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
puhelin (015) 151 684, faksi (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- Helsingin Yrittäjät
Lastenkodinkuja 1 A 4, 3. krs., 00180 Helsinki
puhelin 010 841 3020, faksi (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- Hämeen Yrittäjät
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
puhelin (03) 682 1153, faksi (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- Kainuun Yrittäjät
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
puhelin 010 387 7870, faksi (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- Keski-Pohjanmaan Yrittäjät
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin (06) 831 5292, faksi (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- Keski-Suomen Yrittäjät
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
puhelin 010 425 9200, faksi 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- Kymen Yrittäjät
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
puhelin (05) 544 3030, faksi (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- Lapin Yrittäjät
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
puhelin 0400 392 139, faksi (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- Länsipohjan Yrittäjät
Valtakatu 5, 94100 Kemi
puhelin (016) 221 701, faksi (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- Pirkanmaan Yrittäjät
Kehräsaari B-rappu, PL 7, 33210 Tampere
puhelin (03) 251 6500, faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- Pohjois-Karjalan Yrittäjät
Kauppakatu 17 A, 80100 Joensuu
puhelin 010 470 7600
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
puhelin (08) 311 4677, faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- Päijät-Hämeen Yrittäjät
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
puhelin (03) 782 9866, faksi (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- Pääkaupunkiseudun Yrittäjät
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
puhelin 010 422 1400, faksi (09) 2517 2200
www.yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
- Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät
Hietasaarenkatu 6, PL 289, 65101 Vaasa
puhelin (06) 356 0800, faksi (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- Satakunnan Yrittäjät
Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
puhelin (02) 634 9900, faksi (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- Savon Yrittäjät
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
puhelin (017) 368 0500, faksi (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- Uudenmaan Yrittäjät
Rantakatu 1, 2. kerros, 04400 Järvenpää
puhelin (09) 274 5420, faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- Varsinais-Suomen Yrittäjät
Brahenskatu 20, 20100 Turku
puhelin (02) 275 7100, faksi (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Suomen Yrittäjät
Keski-Pohjanmaan Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät
Ristirannankatu 1
67100 Kokkola
puhelin (06) 831 5292
faksi (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

FINNVERA

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 2024 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
faksi 020 460 3240